

Облік оплати праці та її оподаткування

Оляднічук Н.В., к.е.н., доцент

Уманський національний університет садівництва

Облік праці та її оплати регулюється Кодексом Законів про працю України, Законом України «Про оплату праці», іншими нормативними документами. Процес обліку праці та її оплати досить складний, трудомісткий та суперечливий.

Оплата праці – це грошова (матеріальна) винагорода за виконану роботу чи відпрацьований час. Підставою для нарахування заробітної плати є таблиць обліку робочого часу (при погодинній оплаті праці) та первинні документи (при відрядній оплаті праці).

Для оцінки розміру заробітної плати застосовують показник фонду оплати праці (ФОП). До ФОП включають нарахування найманим працівникам у грошовій і натуральній формі за відпрацьований та невідпрацьований час, який підлягає оплаті, або за виконану роботу незалежно від джерела фінансування цих виплат. До ФОП входять основна зарплата, додаткова та інші заохочувальні й компенсаційні виплати. Фонд основної заробітної плати включає: нарахування винагороди за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці на підприємстві. До фонду додаткової заробітної плати належать: доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати передбачені чинним законодавством, премії пов'язані з виконанням виробничих завдань, премії за вислугу років, що мають систематичний характер, оплата за роботу в святкові та неробочі дні, в надурочний час, тощо. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати включають: винагороди та премії, які мають одноразовий характер; компенсаційні грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які проводяться понад встановлені зазначеними актами норми, вартість путівок працівників і членів їх сімей на лікування та відпочинок.

Не належать до фонду оплати праці: суми вихідної допомоги, передбачені законодавством; витрати на відрядження в межах норм; допомога з тимчасової втрати працездатності; допомога у зв'язку з вагітністю та пологами; одноразова допомога при народженні дитини; доходи за акціями та інші доходи від участі працівників у власності підприємства (дивіденди, відсотки, виплати за паями, доходи від оренди землі).

Доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту), включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку. З 1 січня 2016 року набрав чинності Закон України № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень в 2016 році», яким внесено зміни до Закону України № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» в частині скасування утримання єдиного внеску з найманих працівників. Також Законом № 909-VIII до Податкового кодексу України (ПКУ) встановлено єдина ставка податку на доходи фізичних осіб в розмірі 18 %, зокрема, для доходів у вигляді заробітної плати. Тому при нарахуванні доходів у формі заробітної плати база оподаткування податком на доходи фізичних осіб (ПДФО) визначається як нарахована заробітна плата, зменшена на суми страхових внесків, а також на суму податкової соціальної пільги (ПСП) за її наявності, передбачених п. 164.6 ст. 164 Податкового кодексу України. При цьому, доходи у вигляді зарплати оподатковуються ПДФО за ставкою 18% та військовим збором (ВЗ) – 1,5%.

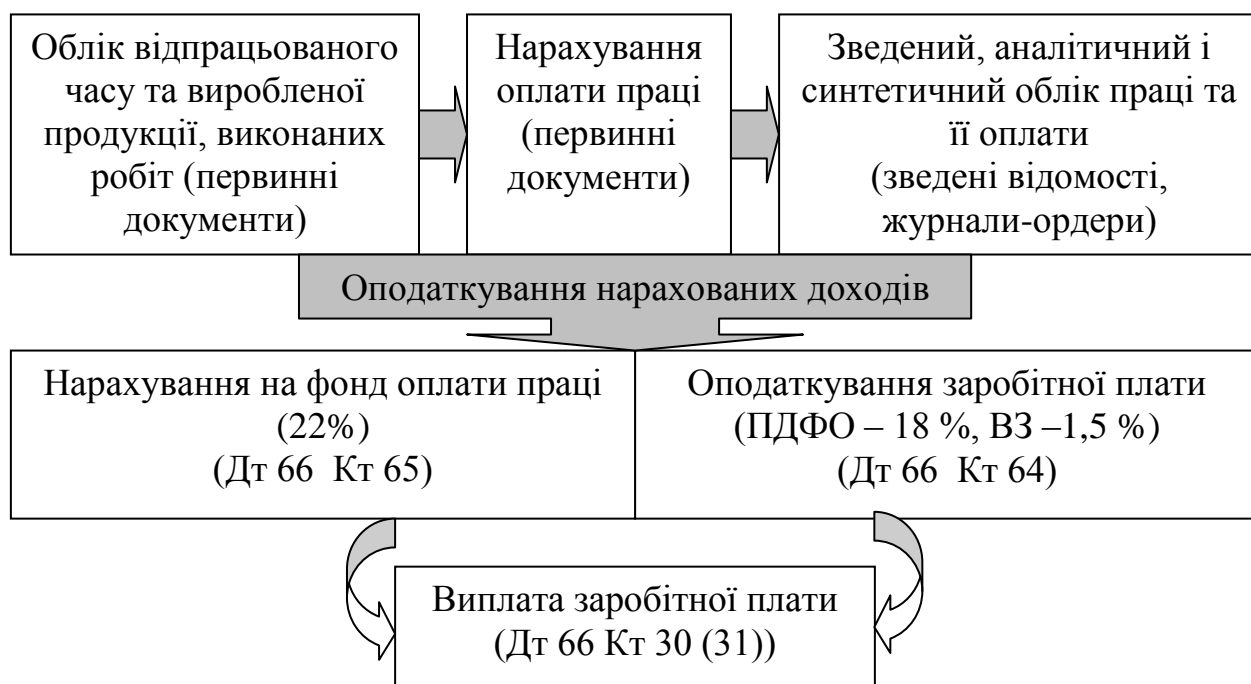
Згідно Закону України № 909 були внесені зміни до п.п. 169.1.1 ПКУ, в якому затверджено розмір ПСП на рівні 50 % прожиткового мінімуму (ПМ) працездатної особи, встановленого на 1 січня поточного року. Прожитковий мінімум на 01.01.2016р. для працездатної особи дорівнює 1378 грн., то ПСП має наступні розміри: 689,00 грн., 1033,50 грн. (150%), 1378,00 грн. (200%).

Відповідно до п.п. 169.4.1 ПКУ, ПСП застосовується до доходу, якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового

мінімуму для працездатних осіб, діючого на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень. У 2016 році ця сума складає 1930 грн.

З 01.01.2016 року встановлена єдина ставка нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ), розмір якої дорівнює 22% від нарахованого доходу. Дана ставка застосовується для всіх видів зарплати, допомоги з тимчасової втрати працездатності і по вагітності та пологах. Виняток становить заробітна плата, яка нараховується працівникам-інвалідам. Для них ставка залишилася без змін на рівні 8,41%. Слід зазначити, що у 2016 році збільшено розмір максимальної величини бази нарахування єдиного внеску до 34450 грн. (25 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб).

Схему обліку праці, її оплати та оподаткування наведено на рисунку 1.

Рис. 1. Алгоритм обліку праці, її оплати та оподаткування

Належним чином побудований процес бухгалтерського обліку праці та її оплати спроможний забезпечити своєчасне формування неупередженої обліково-економічної інформації про витрати на оплату праці, її оподаткування та відображення у реєстрах аналітичного і синтетичного обліку.